

När kan organdonation vara möjlig

Uppmärksamma möjlig organdonator

En av intensivvårdens uppgifter – att möjliggöra donation

Enligt SOSFS 2012:14 ska sjukvården verka för att möjliga donatorer identifieras.

”6 § Den vårdgivare som ansvarar för donationsverksamhet ska främja donation av organ från avlidna och verka för att möjliga donatorer kan identifieras.

En uppföljning av denna del av verksamheten ska göras åtskilt från uppföljning av andra delar av verksamheten.”

Möjlig donator

DBD (donation after brain death, ”donation där döden inträffar efter primär hjärnskada”) - patient med svår nytillkommen hjärnskada, som vårdas i respirator vid ankomst till eller under vårdtiden på intensivvårdsavdelning och där punkt 1–2 nedan är uppfyllda:

1. RLS >6 eller GCS <5
2. Nytillkommet bortfall av minst en kranialnervsreflex

Att en möjlig donator har identifierats leder i sig inte till någon förändring av intensivvården, men i händelse av att läkare tar *ställning att inte inleda eller fortsätta livsuppehållande behandling* (brytpunktsbeslut) avslutas inte behandlingen utan att det först har utvärderats om patienten är en lämplig donator.

Vid **DCD**-process (Donation after Circulatory Death, ”donation då döden inträffar efter cirkulationsstillestånd”), se [vavnad.se](#) för [Protokoll för donation efter cirkulationsstillestånd, DCD](#)

Brytpunktsbeslut

Ibland kan behandlingen komma till en punkt där hälso- och sjukvården konstaterar att patientens liv inte kommer att kunna räddas och att fortsatta vårdinsatser inte längre gagnar patienten. Ett ställningstagande görs då att inte inleda eller inte fortsätta livsuppehållande behandling. Detta brytpunktsbeslut ska göras av en legitimerad läkare i samråd med en annan legitimerad läkare och dokumenteras i patientens journal. Därefter kan utredning av donationsvilja påbörjas, se kap 9.

När det under pågående intensivvård finns misstanke om att patienten kommer utveckla/har utvecklat total hjärnfarkt kan vård och behandling fortgå fram till dess att klinisk diagnostik och utredning av donationsviljan har varit möjlig att genomföra, enligt läkares bedömning.

[”SFAI Livsuppehållande behandling. Behandlingsstrategi inom intensivvården.”](#)

[”Socialstyrelsens handbok ”om att ge livsuppehållande behandling”](#)

Medicinsk bedömning möjlig organdonator

Kontakta alltid jourhavande transplantationskoordinator gällande förfrågan om det är medicinskt möjligt med organdonation, vid varje enskilt fall.

Det är transplantationskirurgerna som beslutar vilka organ som kan vara medicinskt lämpliga att tillvarata för transplantation.

Risikfaktorer och tidigare sjukdomar behöver inte förhindra organdonation. **Det finns inga absoluta åldersgränser.** Vad som är möjligt avgörs genom en bedömning av risk och nytta för mottagarna och värderas vid varje tillfälle.

Denna riskvärdering görs enligt [SOSFS 2012:14](#) Hantering av mänskliga organ avsedda för transplantation,

7 kap. Organ- och donatorkarakterisering

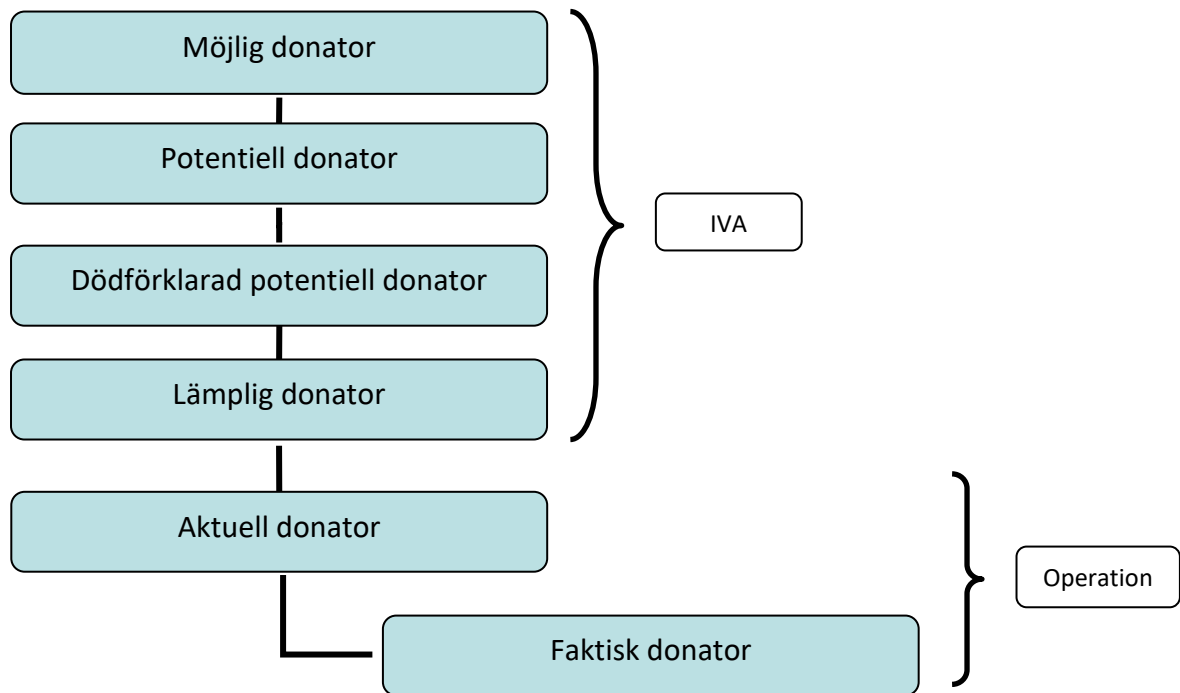
6§ "En persons lämplighet som donator och ett organs lämplighet för transplantation ska bedömas med utgångspunkt i de uppgifter som framkommer vid karakteriseringen."

8§ "Den för mottagaren av ett organ ansvariga läkaren ska göra en bedömning av de konsekvenser en transplantation av organet kan medföra i det enskilda fallet.

Om alla uppgifter av betydelse för bedömningen inte finns tillgängliga eller karakteriseringen talar emot att ett organ används till transplantation, får organet användas för detta ändamål endast när den för mottagaren ansvariga läkaren bedömer att fördelarna med en transplantation väger tyngre än konsekvenserna av att den uteblir eller försenas."

Beslutet kan komma att ändras under donationsprocessen om ändringar i organfunktion sker eller om nya anamnestiska uppgifter framkommer som påverkar beslutet. Definitivt beslut om vilka organ som blir möjliga att tillvarata beslutas vid donationsoperationen då transplantationskirurgerna inspekterar organen.

När patienten är dödförklarad och det **inte** är aktuellt med organdonation skall all intensivvårdsbehandling snarast avslutas enligt [SOSFS 2005:10](#).

Critical pathway for Organ Donation – de olika stegen i en donationsprocess*

*Källa:

Domínguez-Gil B et al.: The critical pathway for deceased donation: reportable uniformity in the approach to deceased donation. *Transpl Int* 2011; 24: 373-378.

Murphy PG and Smith M: Towards a framework for organ donation in the UK. *BJA* 2012; 108 (S1): i56-i67.

Definitioner – de olika stegen i en donationsprocess**

Svensk	Engelsk	Förklaring
Svår nytillkommen hjärnskada	Devastating brain injury/lesion	<p>a) Akut hjärnskada (t.ex. blödning, trauma, stroke, ischemi)</p> <p>b) Subakut eller kronisk process (t.ex. hjärntumör) som övergår i ett akut skede (svullnad pga. tumör, postoperativ blödning etc)</p>
Möjlig donator	Possible DBD donor	<p>Patient med svår nytillkommen hjärnskada, som vårdas i ventilator vid ankomst till eller under vårdtiden på intensivvårdsavdelning och båda 1-2 nedan är uppfyllda:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. RLS > 6 eller GCS < 5 2. Nytillkommet bortfall av minst en kranialnervsreflex
Potentiell donator	Potential donor	En möjlig donator som visar tecken på att ha utvecklat total hjärninfarkt och diagnostik med direkta kriterier planeras
Dödförklarad potentiell donator	<i>Finns ej internationellt</i>	En potentiell donator som dödförklarats med de direkta kriterierna
Lämplig donator	Eligible donor	En dödförklarad potentiell donator där positiv donationsvilja finns och patienten är medicinskt lämplig som donator
Aktuell donator	Actual donor	En lämplig donator där hudincision gjorts i syfte att omhänderta organ för transplantation eller där minst ett organ tagits ut i syfte att transplanteras
Faktisk donator	Utilized donor	En aktuell donator där minst ett organ har tagits till vara och transplanterats

**Källa:

[Nationell donationsdokumentation, Kvalitetsindikatorer Organdonation – avlidna.](#)

Fastställd av [Nationella rådet för organ, vävnader, celler och blod, Vävnadsrådet.](#)